

Anonimizirana verzija

Prijevod

C-73/20 – 1

Predmet C-73/20

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

13. veljače 2020.

Sud koji je uputio zahtjev:

Bundesgerichtshof (Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

23. siječnja 2020.

Podnositelj revizije:

ZM kao stečajni upravitelj društva Oeltrans
Befrachtungsgesellschaft mbH

Druga stranka u revizijskom postupku:

E. A. Frerichs

BUNDESGERICHTSHOF (SAVEZNI VRHOVNI SUD)

RJEŠENJE

[omissis]

Objavljeno dana:

23. siječnja 2020.

[omissis]

u sporu

Odvjetnik ZM kao stečajni upravitelj u stečajnom postupku nad imovinom društva Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH, [omissis] Hamburg,

Tužitelj i podnositelj revizije,

[omissis]

protiv

E. A. Frerichsa, [omissis], Nizozemska,

Tuženik i druga stranka u revizijskom postupku,

[omissis] **[orig. str. 2.]**

IX. Zivilsenat des Bundesgerichtshofs (deveto vijeće građanskog odjela Saveznog vrhovnog suda, Njemačka) nakon rasprave održane 23. siječnja 2020. [omissis]

donio je odluku:

- I. Postupak se prekida.
- II. U skladu s člankom 267. stavkom 1. točkom (b) i stavkom 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) Sudu Europske unije upućuje se sljedeće pitanje o tumačenju prava Zajednice:

Treba li članak 13. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1346/2000 od 29. svibnja 2000. o stečajnom postupku (SL L 160 str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 3.) i članak 12. stavak 1. točku (b) Uredbe (EZ) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze („Rim I”; SL L 177 str. 6.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 6., str. 109. i ispravci SL 2015., L 66, str. 22. i SL 2019., L 149, str. 85.; u daljnjem tekstu: Uredba Rim I) tumačiti na način da je u skladu s potonje navedenom uredbom pravo koje se primjenjuje na ugovor mjerodavno i za plaćanje koje izvršava treća strana u svrhu ispunjenja ugovorne obveze plaćanja ugovorne strane? **[orig. str. 3.]**

Obrazloženje:

I.

- 1 Tužitelj je od 25. ožujka 2016. stečajni upravitelj u stečajnom postupku koji je Amtsgericht Hamburg (Općinski sud u Hamburgu, Njemačka) otvorio 29. travnja 2011. nad imovinom društva Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH (u daljnjem tekstu: dužnik) koje ima svoje sjedište u Njemačkoj. Dužnik je bio dio grupacije Oeltrans kojoj je pripadalo i društvo Tankfracht GmbH, isto tako sa sjedištem u Njemačkoj. Između društva Tankfracht GmbH i tuženika, koji ima poslovni

2

Anonimizirana verzija

nastan u Nizozemskoj, postojao je ugovor o unutarnjoj plovidbi po osnovi kojeg je društvo Tankfracht GmbH tuženiku dugovalo naknadu u visini od 8.259,30 eura. Prema navodu tuženika, on je za društvo Tankfracht GmbH morao obavljati prijevoz brodom iz nizozemske luke za utovar u luku za istovar koja se nalazi u Njemačkoj. Prema navodu tužitelja, bila je riječ o brodarskom ugovoru za prijevoz unutarnjom plovidbom. Dana 9. studenoga 2010. dužnik je tuženiku „po nalogu Tankfrachta” platio iznos koji je to društvo Tankfracht GmbH dugovalo.

- 2 Podneskom koji je sud zaprimio 21. prosinca 2014., prvotni, kasnije pokojni, stečajni upravitelj, podnio je tužbu radi povrata iznosa u visini od 8.259,30 eura uvećano za kamate s pravnog stajališta pobijanja pravnih radnji u stečaju. [navodi o postupovnom pravu] [omissis] **[orig. str. 4.]** [omissis] Zbog propusta suda, tuženiku je tužba u Nizozemsku dostavljena tek u prosincu 2016.
- 3 Landgericht (Zemaljski sud) je donio presudu protiv tuženika u skladu s tužbenim zahtjevom primjenjujući njemačko pravo. Žalbeni sud je, isto tako na temelju njemačkog prava, preinačio presudu Landgerichta (Zemaljski sud) i odbio tužbu zbog prigovora zastare koji je tuženik istaknuo. Revizijom, koju je žalbeni sud dopustio, tužitelj zahtijeva ponovnu uspostavu presude Landgerichta (Zemaljski sud).

II.

- 4 Uspjeh revizije ovisi o tumačenju članka 13. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1346/2000 od 29. svibnja 2000. o stečajnom postupku (u daljnjem tekstu: Uredba br. 1346/2000) i članka 12. stavka 1. točke (b) Uredbe (EZ) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (u daljnjem tekstu: Uredba Rim I). Postavlja se pitanje, je li pravo koje se u skladu s potonjom uredbom primjenjuje na ugovor u okviru članka 13. Uredbe br. 1346/2000 mjerodavno i za plaćanje koje treća strana u svrhu ispunjenja ugovorne obveze plaćanja izvrši ugovornoj strani. Prije odluke o pravnom lijeku tužitelja stoga treba prekinuti postupak i u skladu s člankom 267. stavkom 1. točkom (b) i stavkom 3. UFEU-a pribaviti prethodnu odluku Suda Europske unije. **[orig. str. 5.]**
- 5 1. U načelu se u skladu s člankom 4. stavkom 1. ovdje primjenjive Uredbe Vijeća (EZ) br. 1346/2000 od 29. svibnja 2000. o stečajnom postupku na stečajni postupak i njegove posljedice primjenjuje pravo države u kojoj je postupak pokrenut (*lex fori concursus*). U skladu s člankom 4. stavkom 2. točkom (m) Uredbe br. 1346/2000, pravo države u kojoj je pokrenut stečajni postupak osobito utvrđuje pravila koja se odnose na ništavost, pobjonost i nemogućnost izvršenja pravnih radnji štetnih za sve vjerovnike. Prema tome, stoga što je stečajni postupak nad imovinom dužnika otvoren u Njemačkoj, u ovom se predmetu pobjonost u načelu mora ocjenjivati prema njemačkom pravu.
- 6 2. Prema njemačkom stečajnom pravu plaćanje koje dužnik izvrši tuženiku pobjono je u skladu s člankom 143. stavkom 1. i člankom 134. stavkom 1. InsO-a

(Stečajni zakon). Plaćanje izvršeno po obvezi društva Tankfracht GmbH bila je besplatna usluga dužnika jer je društvo Tankfracht GmbH bilo nesposobno za plaćanje i stoga tuženikova tražbina prema tom društvu nije imala ekonomsku vrijednost; tuženik, dakle, uslijed ispunjenja njegove tražbine nije ništa izgubio u ekonomskom smislu što bi se pak moglo smatrati protučinidbom za to plaćanje ([*omissis*]). Prema shvaćanju Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud), koje se razlikuje od stajališta žalbenog suda, pravo nije ni zastarjelo. [navodi o zastari] [*omissis*] **[orig. str. 6.]**

- 7 3. Slijedom navedenoga bi tužbu trebalo prihvatiti. Međutim, tuženik se poziva na članak 13. Uredbe br. 1346/2000. Prema toj se odredbi, koja je bez izmjene sadržaja kao članak 16. preuzeta u Uredbu (EU) 2015/848 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 2015/848), članak 4. stavak 2. rečenica 2. točka (m) Uredbe br. 1346/2000 ne primjenjuje kada osoba koja je imala korist od radnje štetne za vjerovnike dokaže da je za navedenu radnju mjerodavno pravo države članice različite od one u kojoj je postupak pokrenut i u tom se slučaju te radnje ni na koji način ne smiju osporiti sukladno tom pravu. Tuženik smatra da se pobijano plaćanje mora ocjenjivati prema nizozemskom pravu te je dokazivao da se plaćanje prema tom pravu ni na koji način ne može osporavati.
- 8 a) Prema shvaćanju Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud), odgovor na pitanje postoji li prvi uvjet iz članka 13. Uredbe br. 1346/2000 ovisi o odgovoru na prethodno pitanje. Radnja u smislu te odredbe, od koje je tuženik na štetu vjerovnika imao korist, jest plaćanje dužnika tuženiku. Koje je pravo mjerodavno za tu radnju (*lex causae*, odredbe primjenjivog prava u predmetu), određuje se u skladu s njemačkim međunarodnim privatnim pravom. To vrijedi neovisno o tome utvrđuje li se mjerodavno pravo prema kolizijskim pravilima države pokretanja stečajnog postupka (*lex fori concursus*) ili prema kolizijskim pravilima države suda pred kojim je pokrenut postupak (*lex fori*) ([*omissis*]). U obama slučajevima u ovom sporu njemačko kolizijsko pravo određuje pravo koje je mjerodavno za plaćanje. **[orig. str. 7.]**
- 9 Kojem pravu podliježu ugovorni odnosi koji imaju poveznicu s pravom različitih država ponajprije određuje Uredba (EZ) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (Rim I) kao europsko pravo Zajednice koje se i u Njemačkoj izravno primjenjuje. U skladu s odredbama te uredbe ugovor između društva Tankfracht GmbH i tuženika podliježe nizozemskom pravu. Takav zaključak slijedi, ako je, kako je naveo tuženik, riječ o ugovoru o prijevozu, iz članka 5. stavka 1. Uredbe Rim I, jer tuženik svoje uobičajeno boravište ima u Nizozemskoj i tamo se nalazi i mjesto preuzimanja. Ako je pak riječ, kako to tužitelj možda misli kada je naveo da je riječ o brodarskom ugovoru o prijevozu (vidjeti presudu Suda od 6. listopada 2009. – C-133/08, EuZW 2009., 822.), o ugovoru o najmu, onda iz članka 4. stavka 2. Uredbe Rim I proizlazi primjena nizozemskog prava.

- 10 Stoga se postavlja pitanje, podliježe li time u smislu članka 13. Uredbe br. 1346/2000 i plaćanje stečajnog dužnika nizozemskom pravu. Što se tiče odnosa između ugovornih strana, u literaturi koja se odnosi na članak 13. Uredbe br. 1346/2000 i članak 16. Uredbe (EU) 2015/848 sporno je pitanje treba li se u pogledu prava koje se primjenjuje na ispunjenje ugovorne obveze vezati na ugovor ili posebno na radnju ispunjenja; prema u međuvremenu uglavnom prevladavajućem mišljenju u pravilu je mjerodavno ono pravo koje se primjenjuje na ugovor ([*omissis*]). Ni kolizijske odredbe Uredbe Rim I u tom smislu nisu jasne. U skladu s člankom 12. stavkom 1. točkom (b) Uredbe Rim I pravo koje se primjenjuje na ugovor mjerodavno je i za izvršenje tim ugovorom zasnovanih obveza. Međutim, zastupa se shvaćanje **[orig. str. 8.]** da unatoč pravilu iz članka 12. stavka 1. točke (b) Uredbe Rim I za valjanost pravnog posla raspolaganja koji služi ispunjenju nije mjerodavno pravo koje se primjenjuje na ugovor nego pravo koje je mjerodavno za raspolaganje ([*omissis*]). Pojam izvršenja iz članka 12. stavka 1. točke (b) Uredbe Rim I odnosi se, međutim, na ukupnost uvjeta pod kojima se mora izvršiti činidba karakteristična za određenu obvezu ([*omissis*]).
- 11 Ako vjerovnikovu tražbinu ne ispuni druga ugovorna strana nego, kao što je to ovdje slučaj, treća osoba, *a fortiori* se onda postavlja pitanje primjenjivosti prava mjerodavnog za ugovor. Između treće osobe koja izvršava plaćanje i primatelja plaćanja ne postoji ugovorni odnos. S druge strane, plaćanje služi izvršenju vjerovnikove ugovorne tražbine. Pravnu osnovu na temelju koje on može zadržati primljeno plaćanje čini njegov ugovor s dužnikom. Prema njemačkom pravu on ne može odbiti plaćanje treće osobe ako njegov ugovorni partner tomu ne prigovori (članak 267. stavak 2. BGB (Građanski zakonik)). Ako je trećoj osobi baš bitno da ispuni obvezu dužnika tražbine, njegova se činidba ne bi mogla izjednačiti s darovanjem koje nije povezano s plaćenom tražbinom ([*omissis*]). U prilog relevantnosti prava mjerodavnog za ugovor u takvom slučaju može govoriti i činjenica da se na izvanugovorne odnose po osnovi stjecanja bez osnove koji su povezani s pravnim odnosom koji postoji između stranaka, i koji ukazuje na usku povezanost **[orig. str. 9.]** sa stjecanjem bez osnove, u skladu s člankom 10. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 864/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o pravu koje se primjenjuje na izvanugovorne odnose („Rim II”) treba primijeniti pravo koje se primjenjuje na taj odnos. Zastupa se mišljenje da to vrijedi i za plaćanja tuđe obveze ([*omissis*]).
- 12 b) Ako bi se na prethodno pitanje trebalo odgovoriti potvrdno te bi za plaćanje dužnika bilo mjerodavno nizozemsko pravo, odluka o sporu u skladu s člankom 13. Uredbe br. 1346/2000 ovisi o tome može li tuženik dokazati da se plaćanje u skladu s tim pravom ni na koji način ne može osporavati. Tuženik je to tvrdio i dokazivao.
- 13 [*omissis*]